

Briselē, 2023. gada 9. martā
(OR. en)

7152/23

ENFOPOL 103
IXIM 42
COSI 42
COPEN 64
JAI 273

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Datums:	2023. gada 9. marts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepr. dok. Nr.:	6745/23
Temats:	Padomes secinājumi par rīcības plānu Eiropas Tiesu ekspertīzes telpai 2.0 – <i>Padomes secinājumi (2023. gada 9. marts)</i>

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par rīcības plānu Eiropas Tiesu ekspertīzes telpai 2.0, kurus Padome (Tieslietas un iekšlietas) apstiprināja savā 3936. sanāksmē, kas notika 2023. gada 9. martā.

**PADOMES SECINĀJUMI PAR RĪCĪBAS PLĀNU EIROPAS TIESU EKSPERTĪZES
TELPAI 2.0**

KOPSAVILKUMS

Eiropas Tiesu ekspertīzes telpas (*EFSA*) 2.0 rīcības plāna mērķis ir līdz 2030. gadam veidot tiesu ekspertīzes jomas nākotni. Plāns ir sadalīts trīs pīlāros, no kuriem katrs attiecas uz konkrētām jomām un nosaka atbilstošas darbības. Katrai darbībai ir noteiktas atbildīgās ieinteresētās personas. Treknrakstā izceltā ieinteresētā persona būs atbildīga par koordināciju. Koordinēšanas pienākums var ietvert arī kontaktus ar citām attiecīgām struktūrām, kas nav izraudzītas par atbildīgiem dalībniekiem.

Visas darbības ir jāīsteno, pilnībā ievērojot pamattiesības saskaņā ar Līgumiem un Eiropas Savienības 2000. gada 7. decembra Pamattiesību hartu, kā arī attiecīgos datu aizsardzības principus un tiesību aktus.

ORGANIZĀCIJU AKRONĪMU SARAKSTS

<i>CEPOL</i>	Eiropas Savienības Tiesībaizsardzības apmācības aģentūra
<i>ECTEG</i>	Eiropas Kibernoziedzības apkarošanas apmācības un izglītības grupa
<i>EJTN</i>	Eiropas Tiesiskās apmācības tīkls
<i>ENFSI</i>	Eiropas Tiesu ekspertīzes institūtu tīkls
Eiropols	Eiropas Savienības Aģentūra tiesībaizsardzības sadarbībai
<i>eu-LISA</i>	Eiropas Savienības Aģentūra lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā

A. GATAVĪBA TURPMĀKIEM IZAICINĀJUMIEM

Mērķis: Nodrošināt galveno tiesu ekspertīzes spēju nepārtrauktu attīstību, lai nodrošinātu un stiprinātu tās pašreizējo un turpmāko nozīmi tiesu sistēmā.

Rezultāts: Tiesu ekspertīze, kas nodrošina efektīvus un zinātniski pamatotus pakalpojumus, kuros izmanto modernas tehnoloģijas un metodes. Tādējādi tiek nodrošināts, ka tiesu ekspertīze joprojām ir vērtīgs tiesu sistēmas resurss, kas palīdz veicināt taisnīgu un precīzu lēmumu pieņemšanu.

Pamatojums, darbības un atbildīgie dalībnieki: Biometrija ļauj identificēt un autentificēt personu, pamatojoties uz tādu atpazīstamu un pārbaudāmu datu kopumu, kuri ir dažādā mērā atšķirīgi. Spēja iegūt un izmantot biometriskos datus un apmainīties ar tiem ir viens no tiesu ekspertīzes stūrakmeņiem. Lai spētu atbalstīt tiesībsardzību kopumā, tiesu ekspertīzē ir būtiski nodrošināt biometrisku procedūru pašreizēju un turpmāku izmantošanu, tostarp galīgo cilvēka veiktu rezultātu pārbaudi.

Darbība

Atbildīgie

1.	Izpētīt biometrijas sniegtās iespējas un multimodālo biometrisku datu izmantošanu kriminālizmeklēšanā.	<i>ENFSI</i> , <i>eu-LISA</i> , Eiropols, dalībvalstis, akadēmiskās aprindas
2.	Izstrādāt un īstenot nozares un akadēmisko aprindu iesaistīšanas plānu biometrijas jomā.	<i>ENFSI</i> , Komisija, Eiropols

Mākslīgais intelekts

Mākslīgais intelekts (MI) ir instruments, ko, iespējams, varētu izmantot virknei darbību tiesu ekspertīzes procesos, lai uzlabotu to kvalitāti, efektivitāti un pieejamību. MI jau ir iekļauts daudzos tiesu ekspertīzes lietojumos. Paredzams, ka nepārtraukta attīstība šajā jomā ietekmēs tiesu ekspertīzi tuvākajā nākotnē.

Darbība	Atbildīgie
3. Izstrādāt un īstenot uz MI balstītus rīkus, kas paredzēti tiesu ekspertīzes jomai.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, Komisija, Eiropols, nozare, dalībvalstis
4. Izstrādāt stratēģisku plānu MI validēšanai un īstenošanai tiesu ekspertīzes darbā, ņemot vērā likumdošanas norises Savienības līmenī.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, Komisija, <i>ENFSI</i> , Eiropols, dalībvalstis
5. Sadarboties ar tiesu iestādēm attiecībā uz MI kā instrumenta pieņemšanu tiesiskajā regulējumā, pārskatot tiesību aktus un nodrošinot attiecīgu izglītību.	<i>EJTN</i> , <i>ENFSI</i> , Komisija, <i>CEPOL</i> , <i>ECTEG</i> , dalībvalstis

Digitalizācija

Digitālā pārveide ietekmē plašu jomu, kurā tiek ieviestas jaunas tehnoloģijas un automatizēti procesi, lai atbalstītu un uzlabotu dažādus tiesu ekspertīzes procesa posmus, sākot ar nozieguma vietu un beidzot ar tiesas zāli. Ir būtiski, lai tiesu ekspertīzē arī turpmāk tiktu ņemta vērā digitālā pārveide un pielāgotas tās procedūras un procesi.

Darbība	Atbildīgie
6. Izstrādāt pamatnostādnes par to, kā izveidot procedūras, lai tiesu ekspertīzē ieviestu digitalizāciju un tehnoloģiju izmantošanu.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, <i>eu-LISA</i> , dalībvalstis
7. Pielāgot procesus un darbplūsmu tiesu ekspertīzes jomā ar mērķi izmantot digitālās pārveides sniegtās iespējas un pielāgoties tām.	<i>ENFSI</i> , <i>eu-LISA</i> , dalībvalstis

Jauni rīki un jaunās tehnoloģijas

Ir pastāvīgi jāpēta un jāizvērtē jauni rīki un jaunās tehnoloģijas, tostarp jauni bioloģisko un ķīmisko pierādījumu veidi ("-omikas") un nanotehnoloģijas, saistībā ar to piemērojamību tiesu ekspertīzē. Pašreizējo un nākotnē gaidāmo tehnoloģiju pielāgošana izmantošanai tiesu ekspertīzē ir būtiska, lai tiesu ekspertīze saglabātu savu aktualitāti.

Darbība	Atbildīgie
8. Uzraudzīt norises citās zinātnes jomās (tostarp jaunus bioloģisko un ķīmisko pierādījumu veidus ("-omikas") un nanotehnoloģijas) un veikt potenciālo scenāriju analīzi par minētajām norisēm, lai apsvērtu to iespējamu izmantošanu tiesu ekspertīzē. Izstrādāt akadēmisko aprindu un nozares iesaistīšanas plānu attiecībā uz jaunām tehnoloģijām, kurām ir potenciāls tikt izmantotām tiesu ekspertīzē.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, Komisija, Eiropols, nozare, dalībvalstis
9. Pielāgot, validēt un ieviest jaunās tehnoloģijas izmantošanai tiesu ekspertīzē.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, Eiropols, dalībvalstis

B. TIESU EKSPERTĪZES REZULTĀTU IETEKMES STIPRINĀŠANA

Mērķis: Tiesu ekspertīze ir tiesu sistēmas neatņemama sastāvdaļa, un tiesu ekspertīzē gūtie rezultāti ir būtiski, lai nodrošinātu tiesiskuma panākšanu. Lai palielinātu tiesu ekspertīzē gūto rezultātu ietekmi, ir jāattīsta zinātnisko pierādījumu izmantošana visā pārraudzības ķēdē, jāveicina sadarbība starp ieinteresētajām personām un jānosaka zinātniski pamatota patiesība.

Rezultāts: Tiesu sistēmā arvien vairāk tiek izmantoti tiesu ekspertīzes pierādījumi un gūts labums no tiem. Ciešāka sadarbība un zināšanu apmaiņa starp aģentūrām un jurisdikcijām ES un ārpus tās.

Pamatojums, darbības un atbildīgie dalībnieki: **Kriminālistiskā ekspertīze un interpretēšana**
Attīstīt kriminālistisko ekspertīzi un interpretēšanu nolūkā stiprināt tiesu ekspertīzē gūto rezultātu ietekmi un pierādīt to ticamību.

Darbība	Atbildīgie
1. Paplašināt un attīstīt statistikas izmantošanu un varbūtējo argumentāciju tiesu ekspertīzes jomā, tostarp izmantojot rīkus vērtējošai ziņošanai.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, <i>EJTN</i>
2. Izstrādāt vienotu pieeju ziņošanai par avotu un darbības līmeni visās kriminālistikas disciplīnās.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, dalībvalstis

Tiesu ekspertīzes datu apmaiņa

Tiesu ekspertīzes datu apmaiņa starp aģentūrām un jurisdikcijām nolūkā uzlabot datu kvalitāti un atbalstīt datu kopu formātu, tostarp datu apmaiņas rīku, saskaņošanu, lai nodrošinātu ES lielapjoma informācijas sistēmu sadarbību, tostarp datu kopu sadarbību tiesu ekspertīzes datu zinātnes rīku izstrādei, validēšanai un izvērtēšanai.

Darbība	Atbildīgie
3. Izpētīt iespējas ieviest sistēmu (vai sistēmas), tostarp standartizētus datu formātus, efektīvai un kvalitatīvai apmaiņai, kas ir līdzīga Prīmes sistēmai. Sistēmā būtu jāņem vērā datu nepieciešamība, lai izstrādātu un izvērtētu tiesu ekspertīzes datu zinātnes rīkus.	Komisija, akadēmiskās aprindas, <i>eu-LISA</i> , <i>ENFSI</i> , Eiropols, nozare, dalībvalstis
4. Noteikt Tiesībaizsardzības direktīvas un VDAR (Vispārīgās datu aizsardzības regulas) ietekmi uz dažādu datu, kas attiecas uz indivīdiem, izmantošanu.	Komisija
5. Izstrādāt vienotu sistēmu (rokasgrāmatu) zinātnisko pierādījumu paziņošanai.	Komisija, akadēmiskās aprindas, <i>ENFSI</i>

Daudzdisciplīnu pieejas

Izpētīt daudzdisciplīnu pieejas nolūkā panākt, ka tiesu ekspertīzes rezultāti var sniegt labumu tādām izmeklēšanām un uz izlūkdatiem balstītām operācijām, kas saistītas ar smago un organizēto noziedzību un terorismu, kā norādīts *SOCTA* ziņojumā.

Darbība	Atbildīgie
6. Pārskatīt tehnoloģiskos risinājumus un galalietotāju vajadzības pēc izlūkdatiem un daudzdisciplīnu pieejām, lai optimizētu tiesu ekspertīzes pierādījumu izmantošanu.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, Komisija, Eiropols, dalībvalstis
7. Noteikt tiesu ekspertīzes pierādījumu veidu individuālo un apvienoto pierādījumu vērtību un noteikt ceļus izlūkdatu un daudzdisciplīnu pierādījumu veidu operatīvai īstenošanai.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, Komisija, Eiropols, dalībvalstis

C. TIESU EKSPERTĪZES REZULTĀTU TICAMĪBAS PIERĀDĪŠANA

Mērķis: Uzlabot izpratni par tiesu ekspertīzes jomā izmantotajiem mehānismiem un nodrošināt, ka iespējamās sekas tiek pienācīgi pārvaldītas tiesu sistēmā. Veicināt apmācību un izglītību tiesu ekspertīzes jomā.

Rezultāts: Nodrošināts, ka tiesu ekspertīzes speciālistiem ir prasmes un zināšanas, kas viņiem vajadzīgas, lai efektīvi sniegtu ieguldījumu tiesu sistēmā. Uzlaboti procesi un procedūras, ar ko nodrošina pienācīgu riska pārvaldību un kvalitātes standartus.

Pamatojums, darbības un atbildīgie dalībnieki: **Tiesu ekspertīzes pamatprincipi**
Tiesu ekspertīzes pamatprincipi, tostarp plašs iespējamo jomu klāsts izpētei un attīstībai, vienlaikus respektējot pašreizējās metodes.

Darbība

Atbildīgie

1. Veicināt pētījumus par pamatprincipu kopumu un empīriskiem pierādījumiem tiesu ekspertīzes izmantošanai tiesu sistēmā.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, <i>EJTN</i>
2. Izstrādāt pētījumus, lai izprastu un noteiktu tiesu ekspertīzes pierādījumu veidu fona izplatību, pārnesi un noturību.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, Komisija, dalībvalstis
3. Izstrādāt tehnoloģijas, kuru mērķis ir optimizēt tiesu ekspertīzes pierādījumu atgūšanu.	<i>ENFSI</i> , Eiropols, akadēmiskās aprindas, Komisija, nozare, dalībvalstis

Cilvēka faktori tiesu ekspertīzē

Izpratne par to, kā cilvēku mijiedarbība ietekmē lēmumus visos izmeklēšanas gaitā veiktas tiesu ekspertīzes procesa līmeņos, sākot ar nozieguma vietu un beidzot ar tiesas zāli.

Darbība	Atbildīgie
4. Veikt pētījumus par neobjektivitātes un konteksta pārvaldības ietekmi uz lēmumu pieņemšanu tiesu ekspertīzes jomā, sākot ar nozieguma vietas analīzi un beidzot ar tiesas sēžu zāli.	<i>ENFSI</i> , akadēmiskās aprindas, <i>CEPOL</i> , <i>EJTN</i>
5. Izplatīt šā pētījuma rezultātus, lai palielinātu izpratni par šiem faktoriem un dalītos ar risinājumiem, kas pieejami, lai pārtrauktu un mazinātu neobjektivitāti.	<i>ENFSI</i> , <i>CEPOL</i> , <i>EJTN</i>

Kvalitātes un kompetences nodrošināšana

Pastāvīga kvalitātes un kompetences attīstīšana ir būtiska, lai ieviestu jaunas tehnoloģijas un saglabātu uzticēšanos tiesu ekspertīzei.

Darbība	Atbildīgie
6. Izstrādāt apmācības programmas tiesu ekspertīzes speciālistiem un apzināt platformu izstrādes un izmitināšanas iespējas.	<i>CEPOL</i> , <i>ECTEG</i> , <i>ENFSI</i> , <i>EJTN</i>
7. Veicināt apmācību un izplatīt mācību materiālus tiesu ekspertīzes pierādījumu galalietotājiem par to, kā interpretēt tiesu ekspertīzes rezultātus un izprast pierādījumu spēku.	<i>EJTN</i> , <i>ENFSI</i> , <i>CEPOL</i> , dalībvalstis
8. Stiprināt neakreditētu tiesu ekspertīzes pakalpojumu – gan esošo, gan gaidāmo – kvalitātes nodrošināšanu, lai garantētu to derīgumu.	<i>ENFSI</i> , dalībvalstis